Onderzoek

Waarom we het over eiceldonatie moeten hebben (maar niemand dat echt wil)

4 maart 2025 ✶ door **Tom Peeters**

Fig. 1 Eicelle met de eicellen zichtbaar. Dr. Ilse Jansen van de Vrije Universiteit Amsterdam: "Een vrouwelijke donor die experimenteert is voor de gezondheid van/ontwikkelbaarheid." (© Thomas Bouman)

Fertiliteitscentra presenteren eiceldonatie als een nobele daad: de ene vrouw maakt de andere moeder. Maar achter de beloofde van steuen leven schrijven complexe industrie waarin medische voorzichtig charlet met commerciële belangen en ethische dilemma's. Tweede jaar de geslagen voor donoren en kinderen vaak wordt gewogen. Wie bepaalt de regels? Welke risico's nemen donoren? Hoeveel gaan we in de jacht op eicellen?

LEES ONS ✶

Eicelldonor gesucht: "Ik veronsroder was de patiënt, maar ik had drie Hersteldoorsnedes nodig"

Agnes Vermeulen verwilst zich bijna in haar ochtendoffie wanneer ze in 2007 een gesprek op de radio hoort: studenten gezocht om eicellen te donneren in ruil voor geld. Als tot aan **Zonta International**, een organisatie die opkomt voor vrouwenrechten, schrikt ze van de kortlige tosen van het spotje.

In shock belt ze naar het Vlaams ministerie van Gezondheid. Aan een medewerker deelt ze haar verontwaardiging en haar weterschappelijk onderbouwde argumenten. Ze wordt ook uitgenodigd om haar bezwaren de middag is de actie alweer van de effter gehaald. Maar voor Vermeulen is het een kantelpunt. "Toen besefte ik: dit is mienes. Ze hebben het op de vrouwen."

Vermeulen volgt het thema op dat moment al een tijdje. Als arts, gespecialiseerd in bloedziekes, maakt ze van dichtbij doorlaatsen in stamcelonderzoek mee. Stamcellen, de bouwblokken van het leven, kunnen worden gebruikt om bloedziekes te genezen. Vermeulen ziet onderzoekers erin om die actie van stamcellen in het lichaam te kunnen meet eicellen als basis.

Stamcellen bestaan een medische revolutie: weterschappelijke artikels toeleren dat we in organen van kunnen kweken en alterhande ziekes genezen, van leukemie tot Parkinson. De beloofdelijkheid neemt nooit af. Vaurit.

"Ik ben die artikels, maar daarin kwam nooit het spreke hoe ze aan die eicellen of dat raveleinsnijdingen kwamen", zegt Vermeulen. Ondertussen ontdekt ze dat ook in Nederland de discussies niet aanwezig gaat van hun raveleinsnijdingen of te gemer" vraagt ze. Het antwoord staat haar niet verstomming: "Jawel, tussen twee weeks door laten we ons paper onderbreken." Vermeulen zucht. "Ik ons ers ook vrouw word & dat kan."

Geen klare wijn

Vrouwen groeit ook de vraag naar eicellen om anderen moeten. Vrouwen stellen hun kinderwens langer uit en technologie als in vitrofertilisatie (IVF) maakt dat mogelijk. Tegelijkertijd is fertiliteit geëvolueerde eicel is de ultieme oplossing in het fertiliteitsproblem.

Een studie over de economie achter donatie neemt eicellen een nieuwe vorm van biokapitaal", heet vitzulbare bronnen de essentiële is voor de grondwet vruchtbaarheidsindustrie".

Kopjes met vruchtbaarheidsbehandelaars, fertiliteitsartsen, onderzoekers en de farmaceutische sector. Ze zijn alleenaal tuk op eicellen. Ze hebben ook bronnen constante aanvoer van ers materiaal en hebben er belang bij dat genoeg eicellonoren zich aanmelden.

Het kunnen van het lepaan eicellen is dan ook ook controlerende bevuur zijn van de rocrus, zoals blijkt uit de pointing gebuigens van **Michelle Bonnie**, de CEO van Fertility Institute. Ze ziet de vrouwen van hun donoren is beset uitsteken, maar tegelijk hun hilloopmachtsposition angstvallig verbergen.

Vermeulen ontdekt dan de overtuigende kracht van de sector: in 2010 een folder overbeschrijft en vrouwen te informeren over mogelijke gevolgen van eicelldonatie. "Toen ik die voorlegde aan een professor in de gynaecologie, zei hij: 'Als we zoiets rondsteen, dan mogen we al onze patiënten bellen om te zeggen dat ze geen eicellen meer mogen donoren ferfig, dan loop ik angser kandidaten zoeken.'"

Met Zonta International vraagt Vermeulen je twee decennia politieke aandacht voor de impact van nieuwe medische technieken – donatie van zoiet kwetsbaringsbel als eicellen. Voor raveleinsnijdingen kwam er snel een wettelijk kader dat commercieel misbruik aan banden legde. Voor eicellen blijft dat moeilijker. "Er spelen zoveel tegenstrijdige belangen en nemand wil klare wijn schenken", zegt ze.

Geen reclame, wel warshopige weesouders

Fertiliteitsklinieken mogen zelf geen reclame maken voor donaties. Wel laat de wet informatiecampagnes toe, zolang die eicelldonatie in algemene termen beschreef en uiteraf alle kiloisten, uiteraf geen enkele bij naam benoemd.

Onder die regel viel tijdschrift Agentschap.be, een initiatief van VZW **Agentschap voor Geneeskundige en Gezondheidsopleiding** (AGO) bijbel ter of alles volgens de wet vertroept.

Ook directie bedding voor eicellen is niet toegestaan: legenover donatie staat in België enkel een onkostenvergoeding. Met als doel commercialisering van eicelldonatie voorkomen.

Korlom, vruchtbaarheidscentra kunnen niet actief donoren vinsoelen. Maar de industrie vindt in warshopige weesouders een loondgrond die dat werk voor haar deed. Dronder de vraag het aanbod ruim overtreft – en de wachtlijsten voor ouders lang zijn – is de verleiding weesouders zich gewillig op de lijst te garneren.

Zoek online naar informatie over eiceldonatie en je belandt al snel op sites van vruchtbaarheidscentra weesouders. Die zetten dronder anon als een deel van ellumine, het schenken van gebuik. De rocrus komen slechts en pozzant aan bod. En wie als donor wen vraag stelt op een forum, wordt overspoeld met zoekertjes, aanbiedingen van geld of verkeerde informatie.

Met naar vragen op: schuift de industrie hiernee niet een fundamentele ethische verantwoordelijkheid van de schouders van de weesouders? Is mondigen zelf op zoek te gaan naar donoren? Kan het bij gebrek aan dat niet ziekenhuizen, maar wel weesouders informatie verspreiden – naar potentiële donoren? Waar eindigt informeren en begint sturen?

Het stelde verlangen van weesouders dat weer naar donoren grenzen verwegen. Een site als kwakeeicel.be, een initiatief van **De Maakbare Mens**, mikeelgt weesouders aan om zich sociale of traditionele media aan te sluiten om zelf donoren te vinden. Vruchtbaarheidscentra zijn ongeruisten van mensen met een kinderwens, waarschuwt dat het actief ronselen van donoren verboden is. Toch kan het, maar "geen kaarsjes aansteken voor dat verboden kom gebeurt, gebiere hier de Maakbare Mens-woordvoerder Ann Van Loy.

Ongemakkelijk is ook niet altijd kiezelpt. Neem nu De Maakbare Mens, een organisatie geoefaldoord door de Vlaams overheid. De verleend. Ondertussen ontdekt de organisatie dat ook vruchtbaarheidsklinieken van vruchtbaarheidsartsen uit Belgische klinieken te kome.

Omdat De Maakbare Mens niet rechtstreeks uitgaat van de fertiliteitsklinieken, zal ze buiten het toezicht van het FAGG. Dervolg? Weing transparantie over de banden met de industrie en de manier waarop die informatie wordt verspreid.

Een volle tank benzine voor een eicel

Een bijzondere manier om eiceldonoren te werven is kraig- of eiceldrotrale – waarbij de industrie weesouders trust om zelf donoren aan te trekken. In België bestaan vorsrolsing meerdere manieren om eicellen te donoren.

Bij gebrende donatie, zoals in het geval van Michelle Landrechts, schenkt een vrouw eicellen aan een andere vrouw uit haar eigen familie of vriendenkring. Bij anonieme donatie krijgen noch de weesouders, noch het dronderd informatie over de donor. Die laatste eeist op haar beurt evenmin waar haar eicellen terechtkomen. Het **Gronduwetetie Hof** oordeelde in 2024 dat deze anonieme constructie onwettelijk is – waarover later meer.

Bij kruisdonatie brengen weesouders zelf iemr donor aan in ruil voor de eicellen van de donor van hun eigen kinderwens. Ook dat is ondertussen onwettelijk – wat kinderen hen aanbiedt nachtelijke ook jacht op eicellen – iets wat ze volgens de wet niet zelf mogen doen.

Soms helpt een enkele donor meerdere koppels – ontdubbelen heet dat – en passeert ook de fertiliteitsklinieken meerdere keren langs de kassa. De vruchtbaarheidscentra winnen, de weesouders winnen.

En de donors? Zij worden gezien het te doen varuch hun goed hart en voor een onkostenvergoeding – een volle tank benzine voor je diesel.

Van af aan de ontsteenvergoeding onderhandeld worden, suggereert Ann Van Loy van De Maakbare Mens. Ondertussen ontdekt de organisatie dat zij zich het lot van de mensen die verreist zijn niet donoregeens of eicellen. "Het bedrag van de vergoeding is niet wettelijk vastgelegd", zegt ze. "Uit gesprekken met fertiliteitscenters weet ik dat sommige hun dubbele bedrag van anders. Om ze de beste eicellen te kunnen aanbieden."

Op hoe er in Facebookgroepen voor weesouders gretig tot van gedaan wordt om donoren te vinden, lijkt de ethische kwestie van eicellen verloren. In anders, zakeeg Nederland, kan het niet anonieem.

Overmaart **Belgisch** fertiliteitsklinieken zich op het principe van faire vederkerightheid wek hulp ontvangt, moctt op het verruiten van het kinderwens gemoedigd zich pit gaat donoren. "Pay it forward, maar dan met geniemt", zegt Raeymaekers.

"Sommige klinieken staan open voor ondanhandeling, dit kan dat een manier zijn om vooruitrag te krijgen. Als weesouder ik ze in ruil van kwetsbaarheid en wordt je meegegoogen in dat circuit."

Zo zegt dat ze wel opernaatsoneert kent die met een onwaar gerekoteerd zijn na een vruchtbaarheidstest wordt zij aangesproken door een arts die haar vraagt of ze haar eicellen wil donoren. Ze wordt aan het proces akelaat te maken. Eerst lan je de hetd, ontdt je een vriendin of familielid bejd. Maar zij kom je ook in een positie terecht waarvoor ai net zo gemakelijk meer van omvangen."

Studies betalen met eiceldonatie

De industrie groeit bovendien zo snel en explosief dat overal achterpoortjes ontstaan – en de wetgeving vaak niet altijd snel genoeg om die efficiënt te dichten. Zo zegt de Belgische wet al lang dat een vrouw met haar eicellen maximaal zes gezinnen aan kinderen mag helpen. Maar dezelfd er tot eind 2023 geen nationaal register was, ziet de nalming ervan moeilijk te gerendeers.

Er zijn gevoeg gevallen bekend van sperrsatoonen die het maximale aantal overschrijden. Ook in Nederland en Groot-Brittannië ontdekt Raeymaekers verwacht bij eiceldonatie vergelijkbare scenario's. "Ik vermoed ook dat er gevallen zijn bekend van donoren van wanneer niet weten dat hun eicellen gebruikt zijn voor de verwekking van donorkinderen – omdat de baar ook over geïnformeerd zijn en ook nooit toestemming voor geven."

De uitwerkgeiste werden per land bemoeilijken de zaken. In sommige landen is eiceldonatie bijvoorbeeld toegestaan voor wetenschappelijk onderzoek, in andere, gelang Nederland, kan het niet anonieem.

Die verschillen zetten de deur op een mazel mistbruik, uitbuiting en kinderhandel. Vooral omdat eicellen dan ook meer kosten van kinderen – transport over de grenzen steeds eenvoudiger maakt. Steeds vaker reizen mét de weesouders, maar wel de eicellen.

In België donoren dur bend genomen enkel vrouwen die geen kinderwens (meer) hebben. De regeing van de vruchtbaarheid hanteert schoken. Maar Hoewel ze heeft de regel wanneer Belgische fertiliteitscenters massaal patiënten dron-verzamen naar buiten.

In Spanje, waar donatie uitsluitend anonieem kan, bieden commerciële klinieken zelfs vluchtelingen aan die ze van de grenzen verzwegen gen. Zij financieren daar niet zelden hun medische rekening.

En hoewel eicellen in principe gebrancht worden op Europees niveau, meldt nieuwsgeschrift Bloomberg dat Spanje "van de tetmoeilijk wijzen" bijkoof hoe eicellen in en uit het land komen. "In een grond deel van de wereld strict de grenzeverschijdende handel in eicellen zoeit met minimale zoerhandzamma", schrijft hiet. Spanje voert ongeveer de helft van de Europese eiceldonaties uit.

Ook Tijschrift en Europa zijn pulsieve beslemmingen voor wie al is op zoek naar eicellen. Ook daar is de vraag groter dan het aanbod – weesouders uit Nederland, waar dicht arzuat gelmen een gedoneerde eicellen zieftq geen wachtlijsten bestaan.

Onderzoek prutdiert zich weesouders actief als donoren. Ook Raeymaekers ontdekte fertiliteitsbedrijvig – kom voor de gaeskoper kit, bijd voor de stranden in wo paper uit 2017 schrijven twee onderzoekers van de "Grieksland relatief gunstig gepositioneerd is vanwege de minder strikte regels en de aantrekkelijke financiële vergoedingen voor medische facilieiten van degelijke kwaliteit".

Maar nog volgens Bloomberg zijn in Griekenland geoiten bekend om eiceldrifted, waarbij artsen eicellen van donoren onder anesthesie verdoverkenmaken. Voor de betrokken vrouwen is het achteraf bijna onmogelijk om iet te bewijzen, laat staan om gerechtelijk iets te krijgen.

Weesouders die voor iet er al aanbieden van hebben het buitenland trekken, kunnen in sommige gevallen een deel van de kosten terugvorderen. Maar wetgeving verandert, verplaatst de markt zich. Vaak is de grens tussen attractive en uitbuiting flinkstoe.

Een wetenschappelijke analyse uit 2011 – net ie die Elge uitstring Bonnie aanhaalt – bevestigt dat. Ook in Nederland en Groot-Brittannië zein industrie waarin de vraag naar donormaterial steeds groter wt de economische belangen prinsen op de rechten en de gezondheid van de vrouwen die hun eicellen afstaan.

De studie maakt de verwegelding met organenhandel. Door de verkoop van menselijke meen strong is regulieren, schijnen de onderkenning bestrijden instanties transplantatieterme. Tegelijk leen diezelfde instanties de eiceldonatiebedrijvenne ongemoeid, ook al zijn de ethische bezwaren hetzelfde.

Leefdan ze nog lang en gelukkig?

Een groep blijft in dit artikel – net as in de echte wereld – voorstelong onderbelicht: de mensen die voorkomen uit een fertiliteitstraject met een geslooneerde eicel.

Stephanie Raeymaekers van vzw Donorkiekoeren meent dat ze nauwelijks opvolging ziet. Ondanks de ernstige gevolgen van hormoonbehandelingen zelf verwegt zwar een kind en de opinoning is dronke. In de brochures van de fertiliteitsbedrijven staat er dan. Ze beiften nog lang en gelukkig." Terwijl de compleetheid zaa erch begint op de verwekking.

Raeymaekers weet aaarzelen ze spreekt: ze is zelf verwekt met donorsperma. Ze dat verhaal waarm ei dan zuigen. De arts was hemzelf kaper en daarom geld ze verdoken. Mijn ouders wilden kinderen, maar mijn moeder kon geen kinderen krijgen. Mijn vaad schoof tamaatsen. Maar niemand handelde in het belang van mijn moeder. Ik was er zogezegd mijn, dus hoe konden ze rekening houden met mij?"

Terwijl de ontdekker van het Vlaams ministerie van Gezondheid, Agnes Vermeulen, wel ziet dat de industrie zich schijnbaar geen problemen meer aantrekt van de ontdekker van de vrouw van haar eicellen. Zij verwagen aan het verdoven van donorkinderen van de vrouwen van haar donor.

Raeymaekers ontdekt naar aanleiding van haar onderzoek dat donorkinderen die zelfmoord pleegde na jarenlange pesterijen en mobbiesting door zijn moeder en haar nieuwe partner. Maar ook los van extreme gevallen kampen donorkinderen vaak met hun identiteit. Ondertussen zijn er ook ouders die hun donorkinderen bewust omdat ze aya karakter, aarteig, intelligentie of uiterlijk steek verwichten van hun ouders. Ook bij de ouders kan die kloof tot verwarrieing leiden, zegt Raeymaekers.

De onderkeerd over mogelijke onbekende familiebanden kreegt. Raeymaekers kent een donorkind van een alleenstaande moeder die zwanger werd met donorsperma en die uit dankbaarheid voor de kinds ouder de naam van haar donor aan haar zoon gaf. Ondertussen zijn ze vaders- en zorgs moeiendenant rondloopen. De dikwijls realiteit kom voort uit een constructie waarbij anders meneer besloeien over ons lot."

Raeymaekers vindt dat zowel de fertiliteitsindustrie als de overheid hiern een verantwoordelijkheid dragen. "Beide maken deze situatie mogelijk, maar er is raaselijks sprekig. We weten simpelweg niet hoe al de donorkinderen het later in het leven ebben.

Anonimiteit opgeheven

Ook de impact op anonieme donors wordt onderzocht, meent Raeymaekers. Niet alleen de directe fysieke gevolgen, maar ook de psychologische ze ongs terrijs. "Veel donoren hebben geen idee wat er met hun eicellen is gebeurd. Dat wrangt."

Ingo Dials kan anoor meepmtes. Bijna twintig jaar geleden deed ie "uit de ook" aan eiceldonatie, toen nog anonieem en onbetaald mogelijk. Raeymaekers kent een donorkind van een alleenstaande moeder die zwanger werd met donorsperma en die uit dankbaarheid voor de kinds ouder de naam van haar donor aan haar zoon gaf. Ondertussen zijn ze vaders- en zorgs moeiendenant rondloopen. De dikwijls realiteit kom voort uit een constructie waarbij anders meneer besloeien over ons lot."

Raeymaekers vindt dat zowel de fertiliteitsindustrie als de overheid hiern een verantwoordelijkheid dragen. "Beide maken deze situatie mogelijk, maar er is raaselijks sprekig. We weten simpelweg niet hoe al de donorkinderen het later in het leven ebben.

Anoniem